SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 450/2020-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [redacted], [redacted], [redacted], zastúpeného advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Podbrezovská 34, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 15Co/83/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 15Co/83/2018 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Krajskému súdu v Bratislave **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 15Co/83/2018 konať bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré mu **j e** Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **680,74 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyni do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jeho základných práv, prikáže krajskému súdu konať bez zbytočných prieťahov a prizná mu finančné zadosťučinenie 7 000 eur a náhradu trov konania. Sťažovateľ žiada zohľadniť nielen to, že na krajskom súde nebolo o jeho odvolaní rozhodnuté po dobu viac ako dva a pol roka, ale i to, že celé konanie trvá sedem a pol roka.

II.

2. Sťažovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu domáha v civilnom spore proti žalovanému štátu náhrady škody za to, že mu 22. marca 2012 bolo vznesené obvinenie za prečin a napriek tomu, že využil všetky zákonné prostriedky, bolo trestné stíhanie zastavené až uznesením z 25. januára 2013 z dôvodu, že skutok sa nestal. Sťažovateľ žiadal náhradu za trovy právneho zastúpenia v trestnom konaní 1 440 eur a náhradu nemajetkovej ujmy 10 000 eur. Okresný súd jeho žalobu rozsudkom z 13. decembra 2017 zamietol. Sťažovateľ sa proti rozsudku odvolal a vec bola krajskému súdu predložená 28. marca 2018.

III.

3. Krajský súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že vec sťažovateľa nepatrí medzi veci, ktoré majú prebehnúť s osobitnou rýchlosťou. Ďalej poukázal na zaťaženosť senátu krajského súdu, ktorý má o odvolaní sťažovateľa rozhodnúť s tým, že rozhodnutie je naplánované na prvú polovicu roka 2021. Krajský súd prieťahy v konaní hodnotí ako objektívne a poukázal na to, že sťažovateľ nepodal predsedovi súdu sťažnosť na prieťahy v konaní.

4. Sťažovateľ k vyjadreniu krajského súdu uviedol, že sťažnosť na prieťahy predsedovi súdu nie je účinným prostriedkom nápravy, objektívne problémy krajského súdu nemôžu ísť na jeho ťarchu, konanie o jeho veci si vyžaduje osobitnú pozornosť a navrhované finančné zadosťučinenie má napraviť jeho sedemročnú bezmocnosť a neistotu.

IV.

5. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/20). Porušenie týchto práv sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu: právnu a faktickú zložitosť veci, správanie účastníka

a postup súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

6. Vec sťažovateľa bola skutkovo relatívne jednoduchá, keďže skutkový stav spočívajúci v jeho trestnom stíhaní vyplýval z pripojeného trestného spisu a zásah do jeho práv z výsluchu sťažovateľa a ním navrhnutých svedkov. Náročnosť právneho posúdenia vyplýva z nejasnej a neustálenej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov o tom, ako právne posudzovať odškodnenie osôb, ktorým bolo vznesené obvinenie, no trestné konanie bolo skončené inak ako právoplatným uznaním viny. Z toho však nemožno dospieť k záveru, že by vec bola osobitne právne náročná.

7. Sťažovateľ žiadnym spôsobom neprispel k predĺženiu konania. Pri úvahe o porušení práv sťažovateľa mu nemožno pričítať, že predsedovi súdu nepodal sťažnosť na prieťahy [redacted] proti Slovensku, rozsudok ESĽP z 12. 6. 2012, sťažnosť č. 301189/07). Rozhodujúcim spôsobom sa na dĺžke konania odrazila nečinnosť krajského súdu, na ktorom odvolacie konanie trvá už takmer tri roky. Z toho možno dospieť k záveru, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto ústavný súd návrhu sťažovateľa sčasti, v ktorej žiadal vysloviť porušenie svojich základných práv, vyhovel.

8. K zaťaženosti krajského súdu ako príčine jeho nečinnosti treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prieťahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prieťahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k ministrom spravodlivosti. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. V konečnom dôsledku môžu byť prieťahy v konaní zapríčinené aj subjektívnym prístupom ktorejkoľvek zo zložiek správy súdnictva. Účelom ústavnej sťažnosti je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom sa nachádza sťažovateľ. Základné právo sťažovateľa a Slovenská republika sú alfou a omegou v konaní o ústavnej sťažnosti. Všetky ostatné písmenká, a je ich dosť, má do funkčného systému zložiť zákonodarná, výkonná a súdna moc.

V.

9. Keďže o odvolaní sťažovateľa nie je krajským súdom rozhodnuté, bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy krajskému súdu prikázané konať bez zbytočných prieťahov.

10. Potom, ako konanie na okresnom súd trvalo od roku 2013, už takmer tri roky sa koná o odvolaní sťažovateľa, čo u neho nepochybne vedie k neistote. Okrem už uvedených kritérií však pri rozhodovaní o prieťahoch v konaní treba prihliadnuť na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa, ktorý bol trestne stíhaný a oprávnene od žaloby v napadnutom konaní očakáva vyrovnanie sa štátu v pozícii žalovaného a všeobecného súdu s touto skutočnosťou, ktorá viedla nielen k tomu, že musel vynaložiť finančné prostriedky na svoju obhajobu, ale aj k zásahu do jeho súkromia, v ktorom dovtedy viedol usporiadaný život. Vyrovnanie vzťahov sťažovateľa,

ktorý bol obvinený, no nebol odsúdený na strane jednej a štátu na strane druhej, či už v rovine dobrovoľnej náhrady alebo v rovine právoplatného rozhodnutia, si vyžaduje rýchly postup. Akýkoľvek iný prístup, tak ako to je v napadnutom konaní, len zvyšuje pocit sťažovateľa v tom, že štát nie je schopný vyrovnať sa s tak prirodzenou vecou, akou je trestné stíhanie osoby, ktorej vina v konečnom dôsledku nie je právoplatne uznaná súdom. S ohľadom na tieto skutočnosti bolo sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané primerané finančné zadosťučinenie 2 000 eur a v prevyšujúcej časti ústavný súd jeho sťažnosti nevyhovel.

VI.

11. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu krajský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom, vo výške 680,74 eur. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 177 eur) a za jeden úkon právnej služby v roku 2021 (vyjadrenie 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,62 eur a 10,87 eur) predstavuje 567,28 eur, k čomu vzhľadom na to, že advokátka sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty, treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať 113,46 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu